

Stanovisko Výboru regiónov „Prínos dobrovoľnej činnosti k hospodárskej a sociálnej súdržnosti“

(2008/C 105/03)

VÝBOR REGIÓNOV

- zdôrazňuje významný hospodársky prínos dobrovoľnej činnosti v rámci miestneho, regionálneho, národného a európskeho hospodárstva prostredníctvom: a) mimoriadnych ľudských zdrojov, ktorými prispieva k sociálnej a hospodárskej činnosti a b) vytváraním sociálneho kapitálu a zvyšovaním „kvality života“, čo môže mať dosah na investície a tvorbu pracovných miest;
- zdôrazňuje, že dobrovoľníctvo by nikdy nemalo byť chápané ako alternatíva platených zamestnancov;
- podporuje, aby členské štáty získavali presné štatistické informácie o účasti dobrovoľných subjektov na miestnej a regionálnej úrovni v oblasti podpory rozvoja vhodných iniciatív na oboch úrovniach;
- domnieva sa, že sa treba vo väčšej miere zaoberať otázkami súvisiacimi s právnym štatútom dobrovoľnej činnosti a odporúča, aby v prípade potreby bol dobrovoľnej činnosti v rámci celej EÚ udelený jasne definovaný a kompatibilný právny štatút vzhľadom na cezhraničnú mobilitu s cieľom dobrovoľnej činnosti;
- domnieva sa, že dobrovoľná činnosť má významný európsky rozmer, a preto by uvítal súdržnejší a komplexnejší politický prístup, a to predovšetkým:
 - lepšie pochopenie prostredníctvom rozsiahlejšieho prieskumu a kvalitnejších štatistík na úrovni EÚ,
 - uznanie ekonomického prínosu dobrovoľnej činnosti a širšie akceptovanie jej peňažného ekvivalentu ako porovnateľného zdroja v programoch financovaných EÚ,
 - väčšie zameranie na dobrovoľnú činnosť na úrovni EÚ, presahujúce záležitosti súvisiace s občianstvom a mládežou,
 - preskúmanie nových iniciatív na podporu výmeny skúseností a mobility dobrovoľníkov prostredníctvom európskeho programu pre dobrovoľníkov pre všetky vekové skupiny.

Spravodajca: Declan MCDONNELL (IE/ALDE), člen mestského zastupiteľstva v Galway a regionálneho zastupiteľstva Západ

Politické odporúčania

VÝBOR REGIÓNOV

Všeobecné pripomienky

1. na účely tohto stanoviska považuje dobrovoľníctvo za činnosť spĺňajúcu tieto tri podmienky: nevykonáva sa za finančnú odmenu, vykonáva sa z vlastnej vôle aktérov a úžitok z nej plynie stranám iným ako sú samotní dobrovoľníci alebo ich rodina. Tieto charakteristické črty sa týkajú širokého spektra dobrovoľnej činnosti: formálnej i neformálnej, krátkodobej i dlhodobej, na čiastočný i plný úväzok, a pod.;

2. uznáva, že dobrovoľná činnosť je dôležitým prvkom aktívneho občianstva a demokracie na všetkých úrovniach, v rámci ktorej sa všetci dobrovoľníci priamo alebo nepriamo podieľajú na zlepšovaní života v spoločnosti pre všetkých obyvateľov na miestnej, regionálnej a celoštátnej úrovni;

3. uznáva, že u sociálne vylúčených skupín spoločnosti je najnižšia pravdepodobnosť účasti na dobrovoľnej činnosti a že podpora týchto ľudí na zapájanie sa dobrovoľnej práce a ich pocitu, že sú ako dobrovoľníci potrební, je dôležitým cieľom;

4. uznáva úlohu, ktorou dobrovoľná činnosť prispieva k celkovému rozvoju jednotlivých národov a s tým súvisiacu významnú úlohu dobrovoľníctva pri znižovaní chudoby vo svete a podpore celosvetového dialógu;

5. uznáva úlohu, ktorú dobrovoľná činnosť môže zohrávať pri riešení problémov súvisiacich s klimatickými zmenami, a to na miestnej, regionálnej, celoštátnej i celosvetovej úrovni a zdôrazňuje tiež jej veľký význam pre oblasť civilnej ochrany, pri zabezpečovaní sociálneho začlenenia, rozvoja spolupráce a lepšej integrácie postihnutých osôb a prisťahovalcov;

Prínos k plneniu lisabonského programu – Význam dobrovoľnej činnosti

6. zdôrazňuje významný hospodársky prínos dobrovoľnej činnosti v rámci miestneho, regionálneho, národného a európskeho hospodárstva prostredníctvom: a) mimoriadnych ľudských zdrojov, ktorými prispieva k sociálnej a hospodárskej činnosti⁽¹⁾ a b) vytváraním sociálneho kapitálu a zvyšovaním „kvality života“, čo môže mať dosah na investície a tvorbu pracovných miest. Z výskumov vyplýva, že sociálny kapitál priamo a kladne ovplyvňuje mieru rastu v európskych regiónoch⁽²⁾. Plne súhlasí s tým, že sociálny kapitál je možné chápať ako „ako kapitál, ktorý je vzájomne obohacujúci a pozitívne

ovplyvňuje hospodársky rast, ako aj iné dôležité oblasti, ako je sociálna kontrola, začlenenie, zdravotníctvo, správa, inštitúcie, posilnenie demokracie“⁽³⁾;

7. zdôrazňuje prínos dobrovoľníctva v súvislosti so zamestnateľnosťou osôb⁽⁴⁾ prostredníctvom ich účasti na dobrovoľnej činnosti a v systéme dobrovoľných služieb. Domnieva sa, že najzraniteľnejšie skupiny obyvateľstva (prisťahovalci, menšiny, nezamestnaní, bezdomovci, osoby nadmerne užívajúce návykové látky, osoby, ktoré predčasne ukončili školskú dochádzku) majú týmto možnosť zmeniť svoj život, aktívne sa zapojiť do života v spoločnosti prostredníctvom novozískaných zručností a kvalifikácie a získať prístup k lepšie plateným pracovným miestam alebo opätovne sa zapojiť do procesu vzdelávania. Vďaka takejto príležitosti môžu ľudia rozličného pôvodu prispievať k dosiahnutiu spoločného blaha, sociálnej súdržnosti, rozmanitosti a vzájomnej úcty;

8. zdôrazňuje potenciálny prínos dobrovoľnej činnosti v súvislosti s aktivitami sociálnej podpory, napr. projekty priateľstva pre ľudí so zdravotným postihnutím, ktoré nie sú nevyhnutne finančne podporované;

9. podčiarkuje úlohu dobrovoľnej činnosti pri poskytovaní nových a inovačných odpovedí na novovznikajúce sociálne problémy a slúži ako „testovacie zariadenie“ v súvislosti s poskytovaním nových služieb a pracovných príležitostí;

10. zdôrazňuje však, že dobrovoľníctvo by nikdy nemalo byť chápané ako alternatíva platených zamestnancov;

11. zdôrazňuje pozitívne účinky dobrovoľnej činnosti na zdravie osôb a možné zníženie nákladov, ktoré môže dobrovoľná činnosť priniesť v oblasti výdavkov na zdravotníctvo na miestnej, regionálnej a celoštátnej úrovni. Podľa výsledkov výskumu má dobrovoľná činnosť kladný vplyv predovšetkým na zdravotný stav starších ľudí⁽⁵⁾. Tento priaznivý vplyv na zdravie sa týka všetkých vekových skupín, od mládeže po ľudí v dôchodkovom veku, a môže mať aj preventívny charakter v súvislosti s predchádzaním telesným a duševným chorobám;

12. upozorňuje na zásadnú úlohu, ktorú môže dobrovoľná činnosť zohrávať v oblasti celoživotného vzdelávania tým, že umožňuje jednotlivcom ziskávať nové zručnosti, ktoré prispievajú k rozvoju ich osobnosti a jej sociálnej i kultúrnej stránky, ako aj zvýšiť a prispôbiť ich zamestnateľnosť stále sa meniacemu ekonomickému prostrediu. Za veľmi pozitívne sa považuje predovšetkým rozvíjanie dobrovoľnej činnosti na školách s cieľom sprostredkovať hodnoty, ktoré dobrovoľná činnosť predstavuje;

⁽¹⁾ Napríklad veľký podiel dobrovoľnej činnosti na uvítacom programe mesta Liverpool ako Európskeho hlavného mesta kultúry v roku 2008.

⁽²⁾ Sociálny kapitál a regionálny hospodársky rast (*Social Capital and Regional Economic Growth*), Beugelsdijk a van Schaik, 2003.

⁽³⁾ Blahobyt národov. Úloha ľudského a sociálneho kapitálu (*The Well-being of Nations; the Role of Human and Social Capital*), OECD, 2001.

⁽⁴⁾ Prieskum Time Bank/Reed Executive Survey, na ktorom sa zúčastnilo 200 popredných podnikov Spojeného kráľovstva (2000) (http://timebank.org.uk/mediacentre/press_release_details.php?id=76).

⁽⁵⁾ Priaznivý zdravotný vplyv dobrovoľníctva – Súhrn nedávneho výskumu (*The Health Benefits of Volunteering – A Review of Recent Research*), Corporation for National and Community Service, 2007.

13. zdôrazňuje úlohu dobrovoľnej činnosti pri podpore iniciatív zameraných na miestny rozvoj a pri uľahčovaní úspešnej realizácie mnohých iniciatív financovaných za strany EÚ, ako je napr. program LEADER. Táto činnosť pôsobí ako protiváha voči negatívnym vplyvom globalizácie a pri zabezpečovaní udržateľného miestneho hospodárskeho rozvoja;

14. Podporuje lepšiu spoluprácu medzi verejnými orgánmi a dobrovoľníckymi organizáciami pri rozvoji príslušnej verejnej politiky, aby sa pomohlo zabezpečiť, že táto politika bude lepšie spĺňať potreby dobrovoľníckeho sektora.;

Nedostatok výskumných a štatistických údajov o dobrovoľnej činnosti

15. zdôrazňuje potrebu okamžite riešiť nedostatok komplexných a presných štatistických údajov o hospodárskom prínose dobrovoľnej činnosti na úrovni celej EÚ či jednotlivých štátov. Výbor regiónov preto víta záväzok Belgicka, Francúzska, Českej republiky, Talianska a Slovenska implementovať príručku OSN o neziskových organizáciách do systému národných účtov;

16. podporuje, aby členské štáty získavali presné štatistické informácie o účasti dobrovoľných subjektov na miestnej a regionálnej úrovni v oblasti podpory rozvoja vhodných iniciatív na oboch úrovniach;

17. žiada Európsku komisiu, aby vypracovala systematickejší zber údajov o dobrovoľníkoch a službách, ktoré ponúkajú, a podporila začlenenie dobrovoľníctva ako špecifickej kategórie do štatistických účtov Eurostatu, čo by umožnilo presne zhodnotiť ekonomickú hodnotu dobrovoľnej činnosti;

18. odporúča, aby sa v celej EÚ uskutočnil komparatívny výskum o dobrovoľnej činnosti zameraný na získanie údajov o tendenciách jej vývoja, rozsahu a typických vlastnostiach na národnej, regionálnej i miestnej úrovni. To by umožnilo jasne stanoviť kultúrne podmienené spoločné črty a rozdiely v súvislosti s dobrovoľnou činnosťou a jej infraštruktúrou;

19. odporúča, aby sa výskum uskutočnil v rámci celej EÚ, vďaka čomu by bolo možné definovať najosvedčenejšie skúsenosti pri propagácii a podpore dobrovoľníctva na miestnej a regionálnej báze. Na základe výsledkov výskumu by oblasti s väčšou historickou skúsenosťou v oblasti dobrovoľníctva mohli pomôcť ostatným regiónom a oblastiam pri vypracovávaní nových iniciatív;

Právny štatút dobrovoľnej činnosti

20. sa domnieva, že sa treba vo väčšej miere zaoberať otázkami súvisiacimi s nedostatočným právnym štatútom pre dobrovoľnú činnosť s osobitným zameraním na práva a zodpovednosť, a odporúča, aby v prípade potreby bol dobrovoľnej činnosti v rámci celej EÚ udelený jasne definovaný a kompatibilný právny štatút vzhľadom na cezhraničnú mobilitu s cieľom dobrovoľnej činnosti;

21. zdôrazňuje, že by sa spravidla nemali vyskytovať prekážky brániace dobrovoľnej činnosti, ako napr. chýbajúce poistenie či zrušenie štátnych príspevkov, ako sú dávky sociálneho zabezpečenia, a že je potrebné prijať vhodný právny rámec na zabezpečenie tohto stavu;

Podpora infraštruktúry na pomoc dobrovoľnej činnosti

22. odporúča, aby miestne a regionálne orgány podporovali úsilie zamerané na rozvoj infraštruktúry na podporu dobrovoľníctva a zároveň rešpektovali nezávislosť dobrovoľníckeho sektora. Napríklad existencia miestnych dobrovoľníckych centier alebo inej vhodnej infraštruktúry môže pomôcť pri propagácii dobrovoľnej práce, overovaní informácií o príležitostiach dobrovoľnej práce a „profesionalizácii“ riadiacich postupov v dobrovoľníckych organizáciách;

23. konštatuje, že na uznanie dobrovoľnej činnosti už existujú decentralizované certifikáty o schopnostiach, poznatkoch a skúsenostiach získaných počas dobrovoľnej činnosti⁽⁶⁾ a upozorňuje na potenciál prepojenia týchto existujúcich systémov so systémom Europass CV v záujme podpory uznávania relevantných skúseností v oblasti dobrovoľníctva v celej EÚ v súvislosti so zvyšovaním zamestnateľnosti;

24. upozorňuje, že pokiaľ ide o dobrovoľnú činnosť s deťmi a zraniteľnými skupinami dospelých, chýbajúci koordinovaný proces policajného preverovania členskými štátmi v rámci celej EÚ znamená, že migranti nemôžu vyhovieť požiadavkám na ochranu detí a zraniteľných dospelých pred možným zneužívaním, ktoré stanovili členské štáty a dobrovoľnícke organizácie;

25. upozorňuje na výzvy a prekážky, ktorým čelia migranti pri vykonávaní dobrovoľnej práce s postihnutými dospelými a deťmi kvôli chýbajúcej jasnej koordinácii medzi kontrolnými systémami jednotlivých štátov v súvislosti s výberom migrantov pre takúto prácu;

Podpora organizácií odkázaných na dobrovoľnú činnosť

26. víta úsilie niektorých generálnych riaditeľstiev (najmä GR pre vzdelávanie a kultúru) prijať zrozumiteľnejší prístup na využívanie dobrovoľnej činnosti ako prostriedku na spolufinancovanie projektov financovaných zo strany EÚ a zdôrazňuje, že dobrovoľná činnosť by mala byť do väčšej miery uznaná za ekvivalent spolufinancovania v iných programoch financovaných EÚ v prípade, že je možné primerane odhadnúť hodnotu tejto činnosti. To by do značnej miery prispelo k priamemu uznaniu hodnoty dobrovoľníckych organizácií pri zapájaní dobrovoľníkov;

⁽⁶⁾ Jedným z príkladov je spolková krajina Hessensko (Nemecko) <http://kompetenznachweis.de/>

27. uznáva význam propagácie a podpory osvedčených postupov riadenia dobrovoľnej činnosti medzi organizáciami vykonávajúcimi aj dobrovoľnú činnosť. Podľa výsledkov výskumu môže zavádzanie takýchto osvedčených postupov viesť k zvýšeniu úrovne dobrovoľnej činnosti v rámci organizácie a tiež k lepšiemu udržaniu súčasných dobrovoľníkov⁽⁷⁾;

28. podporuje dobrovoľnícke organizácie v tom, aby využili zručnosti a potenciál dobrovoľníkov pri vypracovávaní strategických, politických plánov, aby sa tým dosiahla väčšia účinnosť pôsobenia organizácií a získavali sa užitočné skúsenosti v oblasti dobrovoľníctva;

Úloha dobrovoľnej činnosti pri dosahovaní sociálnej súdržnosti

29. upozorňuje na kľúčovú úlohu, ktorú môže dobrovoľná činnosť zohrávať v osobnom rozvoji jednotlivca. Ponúka nový pohľad na spoločnosť a môže tiež zvýšiť sebadôveru a sebadôveru jednotlivcov a umožniť im tak plnohodnotnejšie sa zapájať do života v širšej spoločnosti. Práca dobrovoľníkov má veľký význam pre hospodársky, kultúrny i sociálny rozvoj na miestnej a regionálnej úrovni;

30. uznáva význam úlohy, ktorú môže dobrovoľná činnosť zohrávať pri integrácii nových a historicky vylúčených komunit na miestnej, regionálnej a celoštátnej úrovni. Dobrovoľníctvo umožňuje jednotlivcom a skupinám stretávať sa s ľuďmi z iných oblastí života v pozitívnom a vzájomne sa podporujúcom prostredí;

31. varuje Európsku úniu pred prílišným zameraním podpory dobrovoľnej činnosti na mládež a zdôrazňuje, že dobrovoľníctvo je činnosť, v rámci ktorej môžu všetky vrstvy spoločnosti zohrávať plnú a hodnotnú úlohu;

32. z tohto dôvodu, vzhľadom na starnutie obyvateľstva EÚ, nabáda Úniu, aby povzbudila predovšetkým starších ľudí k účasti na dobrovoľnej činnosti vzhľadom na a) ich zručnosti a skúsenosti získané počas celého života a b) dokázaný priaznivý vplyv dobrovoľnej činnosti na ľudské zdravie. V tejto súvislosti sú ukázkovým príkladom združenia pre aktívny dôchodok v Írsku;

33. uznáva, že dobrovoľná činnosť zohráva nesmierne dôležitú úlohu pri prekonávaní sociálnej izolácie medzi jednotlivcami a skupinami prostredníctvom a) poskytovania sociálnej podpory zraniteľným skupinám detí a dospelých a b) skutočnosti, že sám dobrovoľník môže nadväzovať nové vzťahy a zmierniť svoju vlastnú izoláciu;

⁽⁷⁾ Postupy riadenia dobrovoľnej činnosti a udržanie dobrovoľníkov (*Volunteer Management Practices and Retention of Volunteers*), Mark A. Hager, Jeffrey L. Brudney, jún 2004, The Urban Institute.

34. upozorňuje na úlohu, ktorú môže dobrovoľná činnosť a špecifické projekty zohrávať pri presadzovaní a podpore medzigeneračného dialógu a porozumenia v dnešnej rýchle sa meniacej spoločnosti⁽⁸⁾;

35. žiada vypracovanie finančnej iniciatívy v rámci partnerského programu miest, ktorá by umožnila realizáciu dobrovoľníckych výmenných projektov s cieľom posilniť miestne a regionálne siete v EÚ a aktívne občianstvo;

Zapojenie verejných a súkromných zamestnávateľov

36. zdôrazňuje, že dobrovoľná činnosť je kľúčovým prvkom pri podpore dosahovania zdravej rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom zamestnancov v celej EÚ, pri podpore činnosti a vytváraní sietí v mimopracovnom prostredí;

37. odporúča propagáciu dobrovoľnej činnosti agentúrami verejných služieb na miestnej a regionálnej úrovni prostredníctvom podpory dobrovoľnej činnosti ich zamestnancov na miestnej úrovni alebo vypracovaním dobrovoľníckych iniciatív a partnerstiev⁽⁹⁾;

38. podporuje rozvoj udržateľných väzieb medzi podnikmi a miestnymi dobrovoľníckymi organizáciami na podporu sociálnej zodpovednosti podnikov, ktorá je založená na ľudských zdrojoch, okrem finančnej podpory zo strany podnikov. To je možné uskutočniť v spolupráci s malými a strednými podnikmi etablovanými na danom mieste, ako aj so zastupiteľskými organizáciami regionálnych a miestnych podnikov pri získavaní riadiacich pracovníkov na podporu dobrovoľnej činnosti spomedzi zamestnancov;

Rozvoj aspektu EÚ

39. domnieva sa, že dobrovoľná činnosť má významný európsky rozmer, a preto by uvítal súdržnejší a komplexnejší politický prístup, a to predovšetkým:

- lepšie pochopenie prostredníctvom rozsiahlejšieho prieskumu a kvalitnejších štatistík na úrovni EÚ,
- uznanie ekonomického prínosu dobrovoľnej činnosti a širšie akceptovanie jej peňažného ekvivalentu ako porovnateľného zdroja v programoch financovaných EÚ,

⁽⁸⁾ Napríklad v rámci projektu Living Scenes v Galway (Írsko) začalo 24 študentov posledného nepovinného ročníka Strednej školy Sestier Predstavených spolupracovať s 22 dospelými zo združenia pre aktívny dôchodok v Galway v medzigeneračnom programe, ktorý je v súčasnosti zahrnutý do školského programu daného ročníka.

⁽⁹⁾ Mnohé miestne a regionálne orgány v niektorých členských štátoch vypracovali alebo podporili programy dobrovoľnej činnosti so svojimi zamestnancami, často prostredníctvom dobrovoľných príspevkov z plátov zamestnancov s cieľom pomôcť preniesť zručnosti charitatívnym organizáciám, podporiť domácich podnikateľov a činnosti zamerané na miestny rozvoj.

- väčšie zameranie na dobrovoľnú činnosť na úrovni EÚ, presahujúce záležitosti súvisiace s občianstvom a mládežou,
- preskúmanie nových iniciatív na podporu výmeny skúseností a mobility dobrovoľníkov prostredníctvom európskeho programu pre dobrovoľníkov pre všetky vekové skupiny;

40. Odporúča Komisii, aby spustila konkrétne programy alebo opatrenia, ktoré by umožnili rozvoj medzinárodných európskych projektov dobrovoľnej činnosti zahrňujúcich všetko obyvateľstvo EÚ, nielen mladých ľudí.

41. odporúča, aby bol rok 2012 vyhlásený za Európsky rok aktívneho občianstva prostredníctvom dobrovoľnej činnosti, čím by sa upriamila pozornosť na podporu dobrovoľníctva a uskutočňovanie iniciatív zameraných na riešenie otázok predložených v tomto stanovisku;

42. uznáva, že vzhľadom na horizontálny charakter dobrovoľnej činnosti v rámci politík EÚ a jej význam vo vzťahu k činnosti EÚ v rôznych odvetviach je na úspešné vyriešenie otázok predložených v tomto stanovisku potrebná lepšia koordinácia súčasných politík a činností;

43. vyzýva Európsky parlament, aby prispel k zvýšeniu proaktivity pri riešení horizontálneho charakteru dobrovoľnej činnosti. Okrem toho môže jednotný prístup zo strany Európskej komisie prispieť k rozvoju potenciálu, ktorý má dobrovoľná činnosť v rôznych oblastiach politiky, okrem oblastí týkajúcich sa občianstva či mládeže;

44. v prípade potreby sľubuje svoju ďalšiu podporu presadzovaniu odporúčaní uvedených v tomto stanovisku v spolupráci s Európskym parlamentom a Európskou komisiou.

V Bruseli 7. februára 2008.

Predseda
Výboru regiónov
Luc VAN DEN BRANDE